

**ВОЛИНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Світлана Смолюк

**ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У
ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ**

Методичні вказівки до практичних занять

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

Світлана Смолюк

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У
ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Методичні вказівки до практичних занять

Луцьк – 2022

УДК 373.2.091.4:005.591.6(072)
С 51

Рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Волинського національного університету
імені Лесі Українки
(Протокол № 3 від 16 листопада 2022 р.).

Рецензенти: доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки Гончарук Ольга Валеріївна.

Смолюк С. В.

Інноваційні педагогічні технології у дошкільній освіті : методичні вказівки до практичних занять. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 44 с.

У виданні подано матеріали освітнього компонента «Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, а саме практичні завдання, алгоритм проведення практичних занять та завдання для поточного контролю теоретичних знань у формі тестування.

Методичні вказівки адресовано здобувачам освіти спеціальності «Дошкільна освіта», викладачам, вихователям, методистам та директорам закладів дошкільної освіти.

© Смолюк С. В.

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022

ЗМІСТ

Передмова.....	7
I. Тематика практичних занять освітнього компонента «Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті»	9
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інноваційних педагогічних технологій навчання	
Тема 1. Сутність та особливості інноваційних педагогічних технологій.....	11
Тема 2. Педагогічна інноватика у структурі науково пізнання	11
Тема 3. Інноваційні процеси у системі освіти.....	12
Тема 4. Педагогічна технологія.....	13
Змістовий модуль 2. Інтерактивні технології навчання як необхідна умова організації освітнього процесу	
Тема 5. Педагогічна технологія М. Монтесорі. Антропософські школи Р. Штейнера.....	14
Тема 6. Педагогічні технології П. Петерсена, С. Френе, О. Декролі, В. Біблера	15
Тема 7. Технології розвивального навчання.....	16
Тема 8. Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера. Технологія фізичного виховання дітей М. Єфименка.....	17
Тема 9. Технології раннього навчання М. Зайцева, Г. Домана, Л. Шелестової.....	18
Тема 10. Технології «Логічні блоки Дьенеша», «Казкові лабіринти гри» В. Воскобовича, Дощечки Сегина, Палички Кюізенера та ін. у роботі з дошкільниками.....	19
Тема 11. Технологія формування культури інженерного мислення в дошкільників «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт».....	19
Тема 12. Технологія психолого-педагогічного проєктування Т.Піроженко, С. Ладивір.....	20
Тема 13. Технологія Лего-конструювання «Навчання через дію».....	21
II. Тестові завдання для перевірки знань.....	23
III. Політика оцінювання здобувачів освіти.....	31
IV. Термінологічний словник.....	33
Рекомендована література.....	41
Додаток	45

Передмова

Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті – один із важливих компонентів підготовки сучасного педагога. Вони лежать в основі побудови інноваційного процесу педагогічної взаємодії, формування готовності здобувачів вищої освіти до інноваційної діяльності, розробці психологічного аспекту науково-методичного забезпечення здійснення інноваційних освітніх проектів, корекційних засобів самовдосконалення та розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів.

Методичні вказівки створено з метою озброєння здобувачів педагогічними знаннями, уміннями застосовувати інноваційні педагогічні технології у процесі професійної підготовки в умовах закладу дошкільної освіти та забезпечення поглибленої теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців до впровадження сучасних технологій та методик з урахуванням сучасних вимог до їх рівня та якості.

Матеріали методичних вказівок до практичних занять були накопичені у процесі викладання навчальної дисципліни та сприятимуть вдосконаленню професійної підготовки здобувачів, спрямовані на підвищення загальних та спеціальних компетентностей, поглиблення і розширення професійної підготовки спеціалістів у галузі дошкільної освіти, становлення творчої індивідуальності педагога, що розвивається і формується в умовах альтернативної освіти, змісту і технології навчання та виховання; підготовка майбутніх педагогів до інноваційної діяльності.

Основними завданнями проведення практичних занять з освітнього компонента «Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті» є ознайомлення здобувачів з:

- місцем, роллю і значенням інноваційних педагогічних технологій в системі професійної освіти;
- зв'язком інноваційних педагогічних технологій з дидактикою та методикою;
- історією розвитку інноваційних педагогічних технологій;
- основними теоретико-методологічними принципами конструювання та проведення педагогічного дослідження на основі використання інноваційних педагогічних технологій;
- класифікацією, специфікою, структурою інноваційних педагогічних технологій і сучасними підходами до їх використання;
- шляхами вдосконалення педагогами педагогічної майстерності та культури;
- загальними формами організації, методами, прийомами і засобами управління інноваційними педагогічними процесами.

Методичні вказівки структуровано так, щоб забезпечити чітку логічну послідовність вивчення освітнього компонента. А саме: інформація про освітній компонент, тематика практичних занять, яка представлена за таким алгоритмом роботи: зміст заняття, методичні вказівки, завдання для самостійної роботи, тестування до практичних занять, глосарій понять до освітнього компонента, список рекомендованої літератури.

Зміст видання розрахований для викладачів та здобувачів освіти спеціальності «Дошкільна освіта».

І. Тематика практичних занять освітнього компонента «Інноваційні педагогічні технології в закладі дошкільної освіти»

Згідно силабусу освітнього компонента «Інноваційні педагогічні технології в закладі дошкільної освіти», структура аудиторних занять передбачає 24 навчальних години, тобто 12 практичних занять.

Назви змістових модулів і тем	Практ.	Форма контролю* /бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інноваційних педагогічних технологій навчання		
Тема 1. Сутність та особливості інноваційних педагогічних технологій	2	УЮ; ДС; Т; ІРС/3
Тема 2. Педагогічна інноватика у структурі наукового пізнання	1	УЮ; ДС; Т; ІРС/2
Тема 3. Інноваційні процеси у системі освіти	1	УЮ; ДС; Т; ІРС/2
Тема 4. Педагогічна технологія	2	ДС; Т; ІРС/4
Разом за змістовим модулем 1	6	11
Змістовий модуль 2. Інтерактивні технології навчання як необхідна умова організації сучасного освітнього процесу		
Тема 5. Педагогічна технологія М. Монтесорі та Антропософські школи Р. Штейнера	2	УЮ; ДС; ІРС; Т /3
Тема 6. Педагогічні технології П. Петерсена, С. Френе, О. Декролі	2	УЮ; ДС; ІРС; Т /3
Тема 7. Технології розвивального навчання	2	УЮ; ДС; ІРС; Т /3
Тема 8. Технології розвитку творчої особистості Г.Альтшуллера та фізичного виховання дітей М. Єфименка	2	УЮ; ДС; ІРС; Т /3
Тема 9. Технології раннього навчання М. Зайцева, Г. Домана, Л. Шелестової	2	УЮ; ДС; ІРС; Т /4
Тема 10. Технології «Логічні блоки Дьенеша», «Казкові лабіринти гри» В.В.Воскобовича, Дощечки Сегена, Палички Кюізенера та ін. у роботі з дошкільниками	2	УЮ; ДС; ІРС; Т /4
Тема 11. Технологія формування культури інженерного мислення в дошкільників «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт»	2	УЮ; ДС; ІРС; Т /3
Тема 12. Технологія психолого-педагогічного проектування Т. Піроженко, С. Ладивір.	2	УЮ; ДС; ІРС; Т /3
Тема 13. Технологія Лего-конструювання «Навчання через дію».	2	УЮ; ДС; ІРС; Т /3
Разом за змістовим модулем 2	18	29
Види підсумкових робіт		Бал
Модульна контрольна робота № 1		Т/30
Модульна контрольна робота № 2		Т/30
Всього годин / балів	24	100

Примітки:

*Office 365 – платформа для здобувачів освіти для забезпечення управління і супроводу освітнього компонента. Використовується для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора. Розроблений електронний курс в Office 365 застосовується для організації самостійної роботи, проведення поточного та підсумкового контролю зі здобувачами освіти.

**Методи навчання:*

словесні: РП – розповідь, ПС – пояснення, Б – бесіда, І – інструктаж, РП/К – робота з підручником/книгою, РІД – робота з інтернет-джерелами, РНМД – робота з навчально-методичними й науково-інформаційними джерелами;

наочні: ІЛ – ілюстрування, ДМ – демонстрування, СП – спостереження;

практичні: РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ВПР – вправи, ДР – дослідні роботи, ЗД – завдання, ЗВ – звіти, ПР – проєкт.

**Методи та форми контролю:* УІО/ПІО – усне/письмове індивідуальне опитування, УФО/ПФО – усне/письмове фронтальне опитування, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тестування, МКР – модульна контрольна робота, МППВПР/ЗД – метод практичної перевірки вправ/завдань, МСК – метод самоконтролю, МСО – метод самооцінки. РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІРС – індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат тощо.

Практичні заняття

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інноваційних педагогічних технологій навчання

Тема 1. Сутність та особливості інноваційних педагогічних технологій.

Програмні результати навчання:

1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

Зміст заняття

1. Сутність і взаємозв'язок понять «освітні технології», «педагогічні технології», «навчальні технології».
2. Традиційні технології навчання: мета, засоби, позитивні здобутки і межі застосування.
3. Традиції та інновації в педагогічній сфері.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Усне індивідуальне та фронтальне опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Після обговорення кожного питання тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільця на порушені тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток).

Тема 2. Педагогічна інноватика у структурі науково пізнання.

Програмні результати навчання:

1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

Зміст заняття

1. Сутність педагогічної інноватики.
2. Структура педагогічної інноватики.
3. Класифікація педагогічних нововведень.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

Усне індивідуальне та фронтальне опитування за змістом заняття.

Представлення індивідуальної роботи студента по темі.

Після обговорення кожного питання тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- схематично представити:
 - 1) структуру педагогічної інноватики;
 - 2) класифікацію педагогічних нововведень.
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільця на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток).

Тема 3. Інноваційні процеси у системі освіти.

Програмні результати навчання:

1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

Зміст заняття

1. Закони перебігу інноваційних педагогічних процесів.
2. Принципи управління інноваційними освітніми процесами.
3. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів.
4. Типи структур інноваційних процесів.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Усне індивідуальне та фронтальне опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Після обговорення кожного питання тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- схематично представити:
 - 1) закони перебігу інноваційних педагогічних процесів;
 - 2) принципи управління інноваційними освітніми процесами;
 - 3) «життєвий цикл нововведення»;
 - 4) типи структур інноваційних процесів;
 - 5) умови ефективності інноваційних процесів.
- працюйте наукову статтю в царині дошкілля на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток).

Тема 4. Педагогічна технологія.

Програмні результати навчання:

1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

Зміст заняття

1. Історичні аспекти педагогічної технології.
2. Сутність і особливості педагогічної технології.
3. Класифікація педагогічних технологій.
4. Головні ознаки педагогічних технологій.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Усне індивідуальне та фронтальне опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Після обговорення кожного питання тестування студентів щодо теми заняття (Електронний курс. Тестування «Педагогічна технологія»).
4. Модульна контрольна робота по закінченню змістового модулю (Електронний курс. МКР 1)

Завдання для самостійної роботи:

- схематично представити:
 - 1) класифікацію педагогічних технологій;
 - 2) головні ознаки педагогічної технології.
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільця на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток).

Змістовий модуль 2. Інтерактивні технології навчання як необхідна умова організації сучасного освітнього процесу. Системні інноваційні педагогічні технології

Тема 5. Педагогічна технологія М. Монтесорі. Антропософські школи Р. Штейнера.

Програмні результати навчання:

1. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
2. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільнього віку.
3. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
4. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Зміст заняття

1. Концептуальна основа педагогічної системи М. Монтесорі.
2. Зміст та організація роботи з дітьми дошкільнього віку за матеріалами М. Монтесорі.
3. Р. Штайнер та його концепція розвитку особистості.
4. Особливості становлення Вальдорфської педагогіки як інноваційної технології в умовах сьогодення.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Усне індивідуальне та фронтальне опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Після обговорення кожного питання тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- заповнити карту опису інновації (Дивю Додаток);

- підготувати та представити презентацію на вибір: Педагогічна технологія М. Монтесорі та /або Антропософські школи Р. Штейнера;
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкілля на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток).

Тема 6. Педагогічні технології П. Петерсена, С. Френе, О. Декролі, В. Біблера.

Програмні результати навчання:

1. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
2. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
3. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
4. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Зміст заняття

1. «Йєна-план-школа» П. Петерсена.
2. «Школа успіху і радості С. Френе.
3. «Школа для життя, через життя» Ж.-О. Декролі.
4. «Школа діалогу культур» В. Біблера.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- заповнити карту опису кожної інновації (Дивю Додаток);
- підготувати та представити презентацію: Педагогічні технології П. Петерсена, С. Френе, О. Декролі, В. Біблера;
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкілля на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток).

Тема 7. Технології розвивального навчання.

Програмні результати навчання:

1. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

2. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

3. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

4. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

5. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Зміст заняття

1. Історико-педагогічні засади проблеми розвитку розвивального навчання.
2. Технології розвивального навчання Л. Занкова.
3. Технологія особистісно-розвивального навчання Ельконіна-Давидова.
4. Спільні й відмінні особливості технологій розвивального навчання Л. Занкова та Ельконіна-Давидова.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- заповнити карту опису кожної інновації (Дивю Додаток);
- підготувати та представити презентацію: Технології розвивального навчання;
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільця на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток);
- схематично представити спільні й відмінні особливості технологій розвивального навчання Л. Занкова та Ельконіна-Давидова.

Модульні і локальні інноваційні педагогічні технології

Тема 8. Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера. Технологія фізичного виховання дітей М. Єфименка.

Програмні результати навчання:

1. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
2. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
3. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
4. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Зміст заняття

1. Концептуальні положення технології розвитку творчої особистості.
2. Особливості змісту технології Г. Альтшуллера.
3. Досвіду роботи в Україні дошкільних закладів за технологією Г. Альтшуллера.
4. Концептуальні засади технології М. Єфименка.
5. Особливості змісту технології фізичного виховання дітей.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- заповнити карту опису кожної інновації (Див. Додаток Орієнтовна картка опису інновації).
- підготувати та представити презентацію: Досвід роботи в Україні закладів дошкільної освіти за технологією розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера;
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільця на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток);
- підготувати конспект заняття для дітей дошкільного віку з застосуванням технології.

Тема 9. Технології раннього навчання М. Зайцева, Г. Домана, Л. Шелестової.

Програмні результати навчання:

1. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
2. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
3. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
4. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Зміст заняття

1. Концептуальні засади технологій раннього навчання М. Зайцева.
2. Особливості змісту педагогічних технологій М. Зайцева.
3. Технологія раннього навчання Г. Домана.
4. Особливості змісту технологій Г. Домана.
5. Технологія розвивального читання Л. Шелестової.
6. Особливості змісту технології Л. Шелестової.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- заповнити карту опису кожної інновації (Див. Додаток);
- підготувати та представити презентацію: Технології раннього навчання М. Зайцева, Г. Домана, Л. Шелестової;
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільця на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток);
- підготувати конспект заняття для дітей дошкільного віку з застосуванням технології.

Тема 10. Технології «Логічні блоки Дьенеша», «Казкові лабіринти гри» В.В.Воскобовича, Дощечки Сегена, Палички Кюізенера та ін. у роботі з дошкільниками.

Програмні результати навчання:

1. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
2. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
3. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
4. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Зміст заняття

1. Технологія «Логічні блоки Дьенеша».
2. Технологія «Казкові лабіринти гри» В.В.Воскобовича.
3. Дощечки Сегена.
4. Палички Кюізенера в роботі з дошкільниками.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- заповнити карту опису кожної інновації (Див. Додаток);
- підготувати та представити презентацію: Технології «Логічні блоки Дьенеша», «Казкові лабіринти гри» В.В.Воскобовича, Дощечки Сегена, Палички Кюізенера та ін. у роботі з дошкільниками;
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільня на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток);
- підготувати конспект заняття для дітей дошкільного віку з застосуванням технології.

Тема 11. Технологія формування культури інженерного мислення в дошкільників «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт».

Програмні результати навчання:

1. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.
2. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
3. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.
4. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Зміст заняття

1. STREAM-освіта для дітей дошкільного віку.
2. Авторський підхід К.Крутій.
3. Алгоритм і специфіка впровадження технології у роботу ЗДО.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- заповнити карту опису кожної інновації (Див. Додаток);
- підготувати та представити презентацію щодо теми заняття;
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільця на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток).
- підготувати конспект заняття для дітей дошкільного віку з застосування технології.

Тема 12. Технологія психолого-педагогічного проєктування Т.Піроженко, С. Ладивір.

Програмні результати навчання:

1. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

2. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

3. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

4. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Зміст заняття

1. Основні психолого-педагогічні позиції П-З.
2. «Радість розвитку» та її методичне забезпечення.
3. Форми роботи з дітьми дошкільного віку.
4. Етапи проектування та особливості їх реалізації у закладі дошкільної освіти.

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- заповнити карту опису кожної інновації (Див. Додаток);
- підготувати та представити презентацію щодо теми заняття;
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільня на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток).
- підготувати конспект заняття для дітей дошкільного віку з застосування технологій теми заняття.

Тема 13. Технологія Лего-конструювання «Навчання через дію».

Програмні результати навчання:

1. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

2. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

3. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

4. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Зміст заняття

1. Концептуальна основа технології.
2. Особливості конструкторів «Лего» для дітей дошкільного віку та алгоритм роботи з ними.
3. Впровадження Лего-технології у роботу з дітьми дошкільного віку.
4. Модульна контрольна робота по закінченню змістового модуля (Електронний курс. МКР 2).

Методична вказівка: означена проблема обговорюється за змістом опрацьованої літератури.

Алгоритм роботи:

1. Опитування за змістом заняття.
2. Представлення індивідуальної роботи студента по темі.
3. Тестування студентів щодо теми заняття.

Завдання для самостійної роботи:

- заповнити карту опису кожної інновації (Див. Додаток);
- підготувати та представити презентацію щодо теми заняття;
- опрацюйте наукову статтю в царині дошкільця на порушену тему заняття (Див. Додаток);
- укладіть бібліографічний довідник із періодичних часописів близької проблематики (Див Додаток);
- підготувати конспект заняття для дітей дошкільного віку з застосування технологій теми заняття.

II. Тестові завдання для перевірки знань

Розвиток технологій навчання умовно поділяють на:

- два етапи;
- три етапи;
- чотири етапи.

Найповніше дослідив поняття «педагогічна технологія» науковець

- П.Д. Мітчелл;
- Р.Т. Томас;
- Д.Д. Фіні;
- А.Е. Ламсдей.

Сучасна педагогічна технологія являє собою

– синтез досягнень педагогічної науки та практики, сполучення традиційних елементів минулогосвіду і новацій, що породжені суспільним прогресом, процесами гуманізації та демократизації суспільства;

– комплексний, інтегративний процес, що охоплює людей, ідеї, засоби і способи організації діяльності для аналізу проблем і планування, забезпечення, оцінювання і керування розв'язанням проблем;

– вивчення, розробку та застосування принципів оптимізації навчального процесу на ґрунті новітніх досягнень науки та техніки.

Назвіть основні етапи традиційних технологій навчання:

- викладання;
- засвоєння;
- навчання;
- відтворення.

Стимулює новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі; зорієнтоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку творчих здібностей, різноманітних форм логічного та образного мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми –

- інноваційне навчання;
- традиційне навчання.

Педагогічна інноватика –

– вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій;

– уперше відкрите, створене або зроблене, яке сформувалося недавно замість попереднього;

– нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях.

Педагогічна технологія – це ...

- стимулює новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі; зорієнтоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку творчих здібностей, різноманітних форм логічного та образного мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми;

- упорядкована система дій, виконання яких призводить до гарантованого досягнення педагогічних цілей, наприклад проблемне навчання, кредитно-модульне, розвивальне тощо;

- зорієнтоване на збереження та відтворення культури, забезпечує стабільність у соціумі за рахунок переважно репродуктивної діяльності учня, формування виконавчих здібностей, розвиток уваги та пам'яті;

- розуміють упорядковану систему дій, що призводить до гарантованого досягнення цілей освіти.

У педагогіці поняття «інновація» вживають як

- форма організації інноваційної діяльності;

- сукупність нових професійних дій педагога, спрямованих на вирішення актуальних проблем виховання і навчання з позицій особистісно-орієнтованої освіти;

- зміни в освітній практиці;

- комплексний процес створення, розповсюдження та використання нового практичного засобу в галузі техніки, технології, педагогіки, наукових досліджень;

- результат інноваційного процесу;

- нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях.

Інновації виступають як:

- процес;

- продукт;

- результат.

Інновації в освіті поділяють на такі групи:

- залежно від сфери застосування;

- залежно від масштабу перетворень;

- залежно від інноваційного потенціалу;

- залежно від позиції щодо свого попередника;

- залежно від місця появи;

- залежно від часу появи;

- залежно від рівня очікування, прогнозування і планування;

- залежно від галузі педагогічного знання;

- залежно від предметного змісту.

Педагогічні відкриття, педагогічні винаходи та педагогічні вдосконалення - це результати

- педагогічної творчості;
- інноваційної діяльності;
- інноваційного спрямування.

Закони педагогічної інноватики виражають зв'язок між

- поняттями цієї галузі знань, її складовими, властивостями понять;
- поняттями різних галузей знань, її складовими, властивостями понять.

До законів педагогічної інноватики належать:

- закон незворотної дестабілізації педагогічного інноваційного середовища;
- закон фінальної реалізації інноваційного процесу;
- закон стереотипізації педагогічних інновацій;
- закон циклічного повторення, зворотності педагогічних інновацій;
- закон організованої інноваційної зміни станів системи освіти.

У педагогічній інноватиці виокремлюють принципи:

- організованої інноваційної зміни станів системи освіти;
- переходу від стихійних механізмів перебігу інноваційних процесів до свідомо керованих;
- інформаційної, матеріально-технічної, кадрової забезпеченості реалізації основних етапів інноваційних освітніх процесів;
- прогнозування зворотних або незворотних структурних змін в інноваційному соціально-педагогічному середовищі;
- посилення стійкості інноваційних освітніх процесів;
- прискорення розвитку інноваційних процесів у системі освіти;
- циклічного повторення, зворотності педагогічних інновацій.

Зародження нової ідеї, виникнення нової концепції нововведення, винахід, реалізації нововведення, розповсюдження нововведення, насичення в конкретній галузі, спаду, іррадіація – це

- рівні інноваційного процесу;
- етапи інноваційного процесу;
- зміст інноваційного процесу.

Структура інноваційного процесу включає наступні рівні:

- предметно-технологічний мікрорівень;
- макрорівень;
- мезорівень.

Трансформація змісту від «технології в освіті» до «технології освіти» охоплює:

- чотири періоди;
- три періоди;
- два періоди.

Загальні цілі та зміст навчання, навчальні цілі, навчання, оцінка - це

- структура технології навчання;
- зміст технології навчання;
- цілі технології навчання;
- результат технології навчання.

В освітній практиці педагогічна технологія може функціонувати на:

- загальнопедагогічному рівні;
- предметно-методичному рівні;
- локальному рівні;
- модульному рівні.

Структуру технології навчання утворюють:

- концептуальна основа;
- змістова частина;
- процесуальна частина;
- основна частина;
- заключна частина.

Педагогічні технології згруповано за:

- рівнем застосування;
- провідним чинником психічного розвитку;
- філософською основою;
- науковою концепцією засвоєння досвіду;
- ставленням до дитини;
- орієнтацією на особистісні структури;
- типом організації та управління пізнавальною діяльністю;
- діагностичним визначенням цілей і результативності.

Залежно від масштабу перетворень інновації поділяють:

- часткові;
- модульні;
- системні;
- модифікаційні.

«Життєвий цикл нововведення» охоплює:

- етап насичення в конкретній галузі;
- етап реалізації нововведення;
- етап зародження нової ідеї;
- етап розповсюдження нововведення;
- іррадіація нововведення;
- етап винаходу;
- етап насичення в конкретній галузі.

Структура технології навчання:

- загальні цілі та зміст навчання → навчальні цілі → навчання → оцінка;

- загальні цілі та зміст навчання → навчання → навчальні цілі → оцінка.

Одним із перших оприлюднив ідею технологізації навчального процесу:

- Ян-Амос Коменський;
- Джеймсом Саллі;
- Жан-Жак Руссо.

Залежно від місця появи інновації поділяють:

- нововведення в змісті освіти;
- нововведення в науці;
- нововведення в практиці.

Якій педагогічній системі належать такі моменти як: навколишнє підготовлене середовище і вправи для розвитку моторики, сенсорики та інтелекту; педагог, який створює і готує розвивальне середовище?

- М. Монтесорі;
- Р. Штейнера;
- П. Петерсена;
- С. Френе;
- Ж.-О. Декролі.

Принцип «допоможи мені зробити це самому» належить системі

- М. Монтесорі;
- Р. Штейнера;
- П. Петерсена;
- С. Френе;
- Ж.-О. Декролі.

Оберіть навчальні розділи в педагогічній системі М. Монтесорі, які допомагають саморозвитку дитини дошкільного віку і здійснюються через диференційовану систему матеріалів:

- матеріали для вправ у повсякденному житті та вироблення навичок соціальної поведінки;
- матеріали для вправ на розвиток сенсорики;
- матеріали для вправ на розвиток мовлення, навичок письма, читання, математичних уявлень;
- матеріали для вправ із розділу «Космічне виховання»;
- особливі вправи для розвитку координації рухів.

Оберіть компоненти, які є обов'язковими в день у Йєна-план-школі:

- гра;
- бесіда;
- праця;
- свято;
- діяльність.

Яка технологія спирається на виховну общину, сформовану на засадах поваги до особистості дитини, поєднання свободи і самостійності, тісного зв'язку батьків, дітей і педагогів?

- технологія П. Петерсена;
- технологія М. Монтесорі;
- технологія С. Френе;
- технологія Ж.-О. Декролі;
- технологія Р. Штейнера.

Принцип кармовідповідності належить системі

- Р. Штейнера;
- М. Монтесорі;
- С. Френе;
- Ж.-О. Декролі;
- П. Петерсена.

Якій технології належить мета - виховання людей, орієнтованих на навколишній світ, чутливих до нового, здатних приймати усвідомлені рішення і брати на себе відповідальність за них і свої дії?

- Р. Штейнера;
- М. Монтесорі;
- С. Френе;
- Ж.-О. Декролі;
- П. Петерсена.

Основою якої педагогічної технології є здоров'я дитини; визнання дитячого прагнення до максимального саморозвитку; створення сприятливого для розвитку дітей середовища; забезпечення «природного, живого і всебічного виховного процесу».

- «Школа успіху і радості» С. Френе;
- Антропософські школи Р. Штейнера;
- «Будинок вільної дитини» М. Монтесорі;
- «Йена-план-школа» П. Петерсена;
- «Школа для життя, через життя» Ж.-О. Декролі.

Хто з вчених вважав визначним засобом виховання природу?

- С. Френе;
- Р. Штейнера;
- М. Монтесорі;
- П. Петерсена.

Принцип антропоцентризму належить системі

- М. Монтесорі;
- Р. Штейнера;
- П. Петерсена;
- С. Френе;
- Ж.-О. Декролі.

В якій із технологій основними потребами є: потреба в їжі, самозбереженні, самозахисті, спілкуванні, спільній діяльності, відпочинку, самовдосконаленні

- «Школа успіху і радості» С. Френе;
- Антропософські школи Р. Штейнера;
- «Будинок вільної дитини» М. Монтесорі;
- «Йена-план-школа» П. Петерсена;
- «Школа для життя, через життя» Ж.-О. Декролі.

Суть якої технології полягає у формуванні системного, діалектичного мислення, розвитку творчої уяви, винахідницької кмітливості

- технології Г. Альтшуллера;
- технологія Г. Домана;
- технологія В.В. Воскобовича;
- технологія М. Єфименка.

До методів ТЗВЗ належать:

- метод фокальних об'єктів;
- метод мозкового штурму;
- метод синектики;
- метод моделювання маленькими чоловічками.

Вкажіть автора ігрового підходу для розвитку дітей, ідея якого полягає в освоєнні дітьми математики за допомогою захоплюючих логічних ігор

- З. Дьенеш;
- Г. Доман;
- Г. Альтшуллер;
- М. Зайцев;
- Дж. Кюїзенер.

Палички Кюїзенера призначені для занять з дітьми:

- від 1 року до 7 років;
- від 1 року до 6 років;
- від 1 року до 8 років;
- від 1 року до 5 років.

Хто автор технології, яку назвав «тотальним ігровим методом», втілюючи у цих словах своє педагогічне кредо «грати щодня, грати постійно, грати завжди».

- М. Єфименко;
- З. Дьенеш;
- Г. Доман;
- Дж. Кюїзенер;
- М. Зайцев.

Навчання читання за кубиками М. Зайцева здійснюється в

- три етапи;
- два етапи;
- чотири етапи.

Мотиваційний, інформаційний, репродуктивний, узагальнення знань, творчий - це етапи

- технології психолого-педагогічного проектування;
- технології LEGO-конструювання;
- технологія за методикою В.В. Воскобовича.

Кожна технологія має засновану на конкретному філософському вченні теоретичну модель, якій відповідають засоби і методи практичного застосування і належить до

- системних технологій;
- модульних технологій;
- локальних технологій.

Мета якої технології полягає у формуванні активного, самостійного творчого мислення учнів і на цій основі поступового переходу до самостійного навчання

- «Йєна-план-школа» П. Петерсена;
- «Школа для життя, через життя» Ж.-О. Декролі;
- «Будинок вільної дитини» М. Монтесорі;
- «Школа успіху і радості» С. Френе;
- Антропософські школи Р. Штейнера;
- розвивального навчання.

III. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «Інноваційні педагогічні технології» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно з «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лемі Українки» від 28.06.2022 р. за 100-бальною шкалою. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК. Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи тощо.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних робіт, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів.

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3-4	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
2,5-3	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

2-2,5	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
1-2	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0,5-1	Оцінюється робота здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (контрольної роботи, письмового або комп'ютерного тестування) та проводиться або під час навчального заняття (його частини), або поза розкладом згідно за окремим графіком. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить, як правило, не більше як 60.

Підсумкову модульну оцінку визначаємо в балах як суму поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком (затвердженим на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти) або з використанням можливостей електронних курсів на платформі Office 365 (Microsoft Teams) за погодженням із викладачем, до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

IV. Термінологічний словник

Авторитарне виховання — педагогічна концепція, яка передбачає підкорення вихованця волі вихователя.

Авторська школа — експериментальний навчально-виховний заклад, діяльність якого базується на розробленій автором чи авторським колективом педагогічній концепції.

Авторські навчальні програми — складова частина програмно-методичного забезпечення освітнього процесу навчально-виховного закладу (школи, закладу дошкільної освіти). Для них характерні оригінальні концепції та зміст.

Авторські освітні технології — розроблені педагогами-практиками технології, в яких у різних варіантах поєднано адекватні змісту і цілям різнорівневого і різнопрофільного навчання структурно-логічні, інтеграційні, ігрові, комп'ютерні, діалогові, тренінгові технології.

Аксіологічний аналіз — членування загального процесу на окремі самооцінні дії (кроки).

Алгоритмізація процесу навчання — один із напрямів педагогічних досліджень, який акцентує на використанні тими, хто навчається, і тими, хто навчає, структурованих алгоритмів розв'язання завдань.

Альтернативні школи — «вільні школи», які виникли наприкінці 60-х років ХХ ст. у країнах Західної Європи і США як протиставлення авторитарним рухам.

Антиінноваційні бар'єри — зовнішні або внутрішні перешкоди, які заважають здійсненню інноваційної діяльності.

Антрополого-гуманістичний принцип у педагогіці — організація навчально-виховного процесу відповідно до законів розвитку дитячого організму і становлення особистості.

Базова освіта — суспільно необхідний рівень загальноосвітньої підготовки, який передбачає всебічний розвиток і ціннісно-етичну орієнтацію особистості, формування загальнокультурної основи її освіти, громадянського та професійного становлення.

Взаємодія педагога і вихованців у педагогічному процесі — взаємний вплив дорослого і дітей, у процесі якого здійснюється їхній взаєморозвиток.

Виховна система — умовно об'єднаний комплекс виховних цілей, людей, що реалізують їх у процесі цілеспрямованої діяльності, відносин між її учасниками, освоєного середовища й управлінської діяльності із забезпечення життєздатності цієї системи.

Виховні цілі — цілі, що відповідають формуванню соціальних і особистісних якостей, а також ціннісно-сміслових ставлень людини до навколишнього світу і самої себе.

Тендерний підхід — сукупність уявлень, які передбачають визначення відмінностей у поведінці та сприйнятті жінок і чоловіків не так за їх

фізичними особливостями, як за вихованням і поширеними в кожній культурі уявленнями про суть жіночого та чоловічого.

Глобалізація освіти — одна з фундаментальних тенденцій розвитку освіти.

Глобальна освіта — зміст і технології освіти, орієнтовані на тенденції глобалізації у всіх галузях суспільного життя.

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності — особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії.

Градація новизни — показник якісної відмінності одного об'єкта від іншого.

Групи одного столика — групи дітей у педагогічній системі П. Петерсена, створені на основі взаємних симпатій, спільних інтересів, діяльності, яка вимагає колективних зусиль мікрогруп.

Гуманізація педагогічного процесу — концепція, основу якої становить ідея побудови педагогічної системи на принципах гуманізму з метою створення найсприятливіших умов для повноцінного розвитку дитини.

Гуманістична освіта — освітні системи і концепції, які базуються на цінностях гуманізації і гуманітаризації освіти.

Гуманістична педагогіка — напрям у сучасній теорії та практиці виховання, що виник наприкінці 50-х — поч.60-х років ХХ ст. у США як педагогічне втілення ідей гуманістичної психології.

Гуманістична психологія — напрям у сучасній зарубіжній психології, предметом якого є цілісне вивчення людини в її вищих, специфічних лише для неї виявах, зокрема розвиток і самоактуалізація особистості, її цінності, любов, творчість, відповідальність, свобода тощо.

Гуманітаризація освіти — одна з основних тенденцій розвитку освіти в сучасному світі.

Демократизація педагогічного процесу — впровадження в педагогічну систему принципів демократії, надання свободи творчості педагогу і більших можливостей вихованцям.

Диверсифікація системи освіти — процес розширення системи освіти за рахунок зростання кількості типів і видів навчальних закладів.

Дидактична система — сукупність елементів (мета, дидактичні принципи, зміст, форми організації і методи навчання), що утворюють єдину цілісну функціональну структуру, орієнтовану на досягнення цілей навчання.

Дидактичне програмування — один із підходів до конструювання освітніх процесів і систем, пов'язаний з поетапним визначенням необхідної інформації, елементарних процедур її засвоєння і контролю.

Дидактичний енциклопедизм — педагогічний принцип і стратегія відбору змісту освіти, що реалізуються через вибір основних фактів і подій, які підлягають засвоєнню.

Дидактичний утилітаризм — педагогічний принцип і стратегія визначення змісту освіти, що реалізуються через вибір практично необхідних для життя елементів знання, досвіду й умінь.

Диференціація освіти — процес у сучасній освіті, що забезпечує різноманітність форм навчання, які дають змогу максимально враховувати індивідуальні можливості, інтереси, нахили, ціннісні та професійні орієнтації тих, хто навчається.

Діагностика інноваційної діяльності педагога — сукупність способів вивчення й оцінювання професійної готовності педагога до реалізації інноваційної діяльності.

Експеримент — метод дослідження, що передбачає виокремлення суттєвих факторів, які впливають на результати педагогічної діяльності, дає змогу варіювати ними задля досягнення оптимальних результатів; контрольована педагогічна діяльність, спрямована на створення та апробування нових технологій навчання й виховання, розвитку дітей, управління навчально-виховним закладом.

Експериментальні школи — навчально-виховні заклади, призначені для обґрунтування, розроблення або перевірки нових педагогічних ідей, вивчення практичного досвіду педагогів.

Експертна рецензія — заключне судження експерта про рецензований інноваційний проект (його актуальність, відповідність цілей об'єктивним потребам і тенденціям розвитку освіти, чіткість визначення цілей тощо).

Екстенсивні інновації — інновації, що базуються на залученні додаткових потужностей (інвестицій) нових засобів, обладнання, технологій, капіталовкладень тощо; нарощують кількісні характеристики педагогічного продукту переважно за рахунок нових інформаційних технологій, перерозподілу часу на різні види навчальної діяльності, диференціацію та індивідуалізацію роботи з учнями.

Життєвий цикл нововведення — процес проходження етапів нововведення: виникнення (старт); швидкий ріст (у боротьбі з опонентами, консерваторами, скептиками); зрілість; освоєння; дифузія (проникнення, розповсюдження); насичення (освоєння багатьма людьми, проникнення у всі частини педагогічного і управлінського процесів); рутинізація (тривале використання новації, внаслідок чого вона для багатьох стає нормою); криза (вичерпаність можливостей застосувати новацію в нових галузях, умовах); фініш (нововведення перестає бути таким, як є, замінюється ефективнішим або поглинається загальною ефективною системою).

Засоби інформатизації освіти — засоби нових інформаційних технологій у поєднанні з навчально-методичним, нормативно-

технічним і організаційно-інструктивним матеріалом, що забезпечує їх педагогічно доцільне використання.

Засоби нових інформаційних технологій — програмно-апаратні засоби і пристрої, що функціонують на базі обчислювальної техніки, а також сучасні способи і системи інформаційного обміну, що забезпечують операції збирання, накопичення, збереження, оброблення й передавання інформації.

Зміст освіти — система наукових знань про природу і суспільство; особистісний і соціокультурний досвід, які реалізуються, розвиваються і трансформуються в системі освіти.

Індивідуалізація навчання — організація навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, яка дає змогу створити оптимальні умови для реалізації потенційних можливостей кожного.

Індивідуальний розвиток — процес формування індивіда.

Індивідуальний стиль педагогічної діяльності — цілісна система операцій, що забезпечує ефективну взаємодію вихователя з вихованцями і визначається цілями, завданнями професійної діяльності, властивостями різних рівнів індивідуальності педагога (ритмом діяльності, спілкування тощо).

Інновативність — емоційно-оцінне ставлення до нововведень, відмінність у сприйнятливості суб'єктів до інновацій, нових ідей, досвіду.

Інноваційна компетентність педагога — система мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми.

Інноваційна культура педагога — система освоєних особистістю педагогічних засобів, що забезпечують інноваційний спосіб діяльності, системоутворюючим елементом якої є цінності інноваційного плану.

Інноваційна мета освіти — створення сприятливих умов для творчості, реалізації природної суті, соціальних потреб людини.

Інноваційна освіта — система ідей, головною метою яких є збереження і розвиток творчого потенціалу людини.

Інноваційна педагогічна діяльність — заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, зорієнтована на зміну та розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики.

Інноваційна педагогічна технологія — цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів.

Інноваційна поведінка педагога — сукупність зовнішніх виявів його особистості, в яких розкривається внутрішнє «Я» (світовідчуття,

світогляд, особистісні особливості), спрямовані на зміну складових сучасної системи освіти.

Інноваційна школа — навчально-виховний заклад, діяльність якого побудована на оригінальних (авторських) ідеях і технологіях.

Інноваційне навчання — зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Інноваційне середовище — педагогічно доцільно організований простір життєдіяльності, який сприяє розвитку інноваційного ресурсу особистості; інтегрований засіб накопичення і реалізації інноваційного потенціалу навчального закладу.

Інноваційний педагогічний експеримент — метод дослідницько-педагогічної діяльності, який передбачає істотні зміни у змісті, формах і методах роботи з метою підвищення їх ефективності.

Інноваційний потенціал закладу — здатність закладу створювати, сприймати, реалізовувати нововведення та своєчасно позбавлятися від застарілого, педагогічно недоцільного.

Інноваційний потенціал педагога — сукупність соціокультурних і творчих характеристик особистості педагога, що виражає готовність удосконалювати педагогічну діяльність, а також наявність внутрішніх засобів і методів, які забезпечують цю готовність.

Інноваційні ідеї — засновані на новому знанні про процеси людського розвитку ідеї, які пропонують невикористовувані раніше теоретичні підходи до розв'язання педагогічних проблем, конкретні практичні технології отримання високих результатів.

Інноваційні освітні процеси — зумовлені суспільною потребою комплексні процеси створення, впровадження, поширення новацій і зміни освітнього середовища, в якому здійснюється їх життєвий цикл.

Інновація — нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях.

Інтеграція — процес і результат взаємодії елементів (із заданими властивостями), що супроводжується відновленням, встановленням, ускладненням і зміцненням істотних зв'язків між ними на основі достатньої підстави, в результаті чого формується інтегрований об'єкт (система) з якісно новими властивостями, у структурі якого зберігаються індивідуальні властивості вихідних елементів.

Інформатизація освіти — одна з глобальних тенденцій розвитку освіти, пов'язана з розширенням застосування комп'ютерів, інформаційних мереж і технологій в освітній практиці.

Комплексна освітня програма — програма, яка визначає основний зміст роботи з дітьми в умовах навчально-виховного закладу на основі єдиної педагогічної концепції.

Модифікаційні нововведення — нововведення, пов'язані з удосконаленням, раціоналізацією, видозміною, модернізацією того, що має аналог або прототип (програма, методика, окрема розробка тощо).

Модульні нововведення — комплекс часткових взаємопов'язаних нововведень стосовно певної групи предметів, вікової групи дітей тощо.

Новаторство — вищий ступінь педагогічної професійної майстерності, винахідництво нового в педагогічній практиці.

Новаторський педагогічний досвід — породжена радикально новою педагогічною ідеєю навчально-виховна, організаційно-педагогічна діяльність.

Новизна — один із основних критеріїв оцінювання педагогічних досліджень; результат творчого процесу; властивість і самостійна цінність будь-якого нововведення. Н. має відносний характер як в особистісному, так і в історичному плані.

Освітній заклад — заклад, що здійснює освітній процес, тобто реалізує одну або кілька освітніх програм.

Освітня технологія — технологія, що відображає загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору.

Особистісний підхід у педагогіці — гуманістичний підхід педагога до вихованців, що допомагає кожному з них усвідомити себе як особистість, виявити можливості, які стимулюють самостановлення, самоствердження, самореалізацію.

Парціальна освітня програма — освітня програма, яка визначає зміст одного або кількох взаємопов'язаних напрямів роботи закладу (наприклад, гуманістичне виховання, естетичний розвиток, екологічне виховання) на основі своєрідної педагогічної концепції.

Педагогіка співробітництва — новаторський напрям у педагогіці, що розглядає дитину як активного суб'єкта спільної з педагогом діяльності, заснованої на реальному співробітництві, демократичних і творчих засадах.

Педагогічна інноватика — вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій.

Педагогічна інновація (нововведення) — сукупність нових професійно-педагогічних дій педагога, спрямованих на вирішення актуальних проблем виховання й навчання з позицій особистісно-орієнтованої освіти; цілісна теоретична, технологічна і методична концепція оновлення педагогічної діяльності, що забезпечує її вихід на якісно новий рівень; процес освоєння нового (засобу, методики, технології, програми тощо).

Педагогічна концепція — спосіб розуміння, трактування педагогічних явищ; основна точка зору на предмет педагогічної науки чи педагогічного явища; керівна ідея для їх систематичного висвітлення; система пов'язаних між собою, взаємозумовлених поглядів на сутність педагогічних явищ.

Педагогічна культура — сутнісна характеристика особистості педагога, здатного до «діалогу культур».

Педагогічна майстерність — високий рівень оволодіння педагогічною діяльністю; комплекс спеціальних знань, умінь і навичок, професійно важливих якостей особистості, що дають змогу педагогу ефективно організовувати навчально-пізнавальну діяльність тих, хто навчається, і здійснювати цілеспрямований педагогічний вплив і взаємодію.

Педагогічна підтримка — особлива сфера спрямованої на самостановлення дитини педагогічної діяльності, яка представляє процес спільного з вихованцем визначення його інтересів і шляхів подолання проблем з метою збереження власної гідності та досягнення бажаних результатів у різних сферах.

Педагогічна творчість — прийняття і здійснення педагогом оптимальних нестандартних рішень у змінних умовах навчально-виховного процесу.

Педагогічна технологія — своєрідна конкретизація методики, проект певної педагогічної системи, що реалізується на практиці; змістова техніка реалізації навчально-виховного процесу; закономірна педагогічна діяльність, яка реалізує науково-обґрунтований проект навчально-виховного процесу і має вищий рівень ефективності, надійності, гарантованого результату, ніж традиційні методики навчання й виховання.

Педагогічне проектування — цілеспрямована діяльність, яка визначає необхідність педагогічних перетворень, прогнозує та оцінює наслідки реалізації певних педагогічних задумів.

Педагогічні відкриття — наймасштабніші новаторські педагогічні рішення, пов'язані з висуненням нових педагогічних ідей та їх втіленням у конкретній педагогічній системі.

Передовий педагогічний досвід — навчально-виховна, організаційно-педагогічна діяльність, у процесі якої стабільні позитивні результати у розв'язанні актуальних педагогічних проблем забезпечуються використанням оригінальних форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання, нових освітніх систем або інтеграції традиційних форм, методів, прийомів та засобів.

Ретровведення — освоєння навчально-виховним закладом того, що вже існувало в педагогічній практиці (наприклад, вивчення у сучасних школах історії різних релігій, введення курсів логіки, психології, риторики, давніх мов тощо).

Рівні новизни — ступінь нового у педагогічних нововведеннях; абсолютна новизна (принципово невідома новація, відсутність аналогів і прототипів); локально-абсолютна новизна (використання в нових умовах новації, яку застосовували на інших об'єктах); умовна новизна (виникає при незвичному поєднанні раніше відомих елементів); нормативна новизна (оригінальність новації визначається її відмінністю

від тих, які є нормою); суб'єктивна новизна (коли об'єкт новий для певного суб'єкта).

Розвивальне навчання — група ідей та концепцій навчання (освіти) і практики освіти, центральною в якій є особистість людини, що розвивається.

Системні нововведення — нововведення, які охоплюють весь педагогічний процес навчально-виховного закладу. їх освоєння потребує програми розвитку.

Стратифікація — поділ сфери освіти на страти (різні типи навчальних закладів) відповідно до освітніх потреб, можливостей і здібностей людини.

Технологізація — неухильне дотримання змісту і послідовності етапів впровадження нововведень.

Технологічна карта — опис процесу як покрокової, поетапної послідовності дій із зазначенням засобів, що використовуються.

Технологічна культура педагога — динамічна система педагогічних цінностей, технологічних умінь і творчої індивідуальності педагога.

Технологічна схема — умовне зображення технології процесу, поділ його на окремі функціональні елементи і позначення логічних зв'язків між ними.

Технологічне навчання — тип освітніх теорій і систем, орієнтованих на формування вузькопредметних функціональних умінь і навичок у кожного учня, необхідних для успішної діяльності (функціональна грамотність).

Технологічний процес — система технологічних одиниць, зорієнтованих на конкретний педагогічний результат.

Технологія колективної творчої діяльності — інноваційний засіб освіти, за допомогою якого педагоги досягають творчості; неперервний процес управління розвитком потреб, здібностей, засвоєнням педагогом досвіду людських стосунків і практичної творчості, в ході якого формуються спрямованість на самодослідження, вміння самодіагностики психічного стану і прогнозування можливих варіантів своєї професійної поведінки і спілкування з іншими людьми.

Управління педагогічними інноваціями — вид соціального управління, що підтримує цілеспрямованість і організованість інноваційних процесів у системі освіти.

Якість освіти — рівень знань і вмінь, розумового, морального і фізичного розвитку тих, хто навчається, на певному етапі відповідно до поставлених цілей; рівень забезпечення навчальної діяльності і надання освітніх послуг учасникам освітнього процесу навчально-виховним закладом.

Рекомендована література

Основна:

1. Березюк В. С. Інноваційні технології в ДНЗ / В. С. Березюк, О. А. Рудик. Х. : Вид. група «Основа», 2017. 224с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підруч. Вид. 3-тє випр. Київ : Академвидав, 2015. 302 с.
3. Інноваційні технології: теорія, методологія та практика в сучасній науці : колект. монографія / Бахов І. С. та ін. Київ : Компрінт, 2017. 322 с.
4. Інноваційні технології навчання: навч. посіб. / Бахтіярова Х. Ш. та ін. ; відп. ред. Х. Ш. Бахтіярова. Київ : НТУ, 2016. 171 с.
5. Калуська Л.В. Інновації в дошкіллі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід: Посібник на допомогу дошкільним працівникам / Л.В. Калуська., М.В. Отрощенко. Мандрівець, 2010. 376 с.
6. Ничкало Н. Г. Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент: монографія. Київ : ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2018. 440 с.

Допоміжна:

7. Андреевцев Н. О. Використання методів ТРВЗ у роботі з дошкільниками – шлях до творчості. *Таврійський вісник освіти*. 2013. №3(43). С. 26 – 32.
8. Асташева Т. М. ТРВЗ – абетка для талановитого мислення дітей. *Теоретичні та методологічні проблеми сучасної педагогіки та психології : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Миколаїв, 09 – 10 листопада 2018 р.). ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Миколаїв : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2018. С. 7 – 10.
9. Волинець Ю. Дорохова Д. Інноваційні технології навчання в державних закладах дошкільної освіти: теоретичний аспект. *Молодий вчений*. 2021. Вип. 4(92). с. 194-197.
10. Дичківська І.М., Поніманська Т.І. М. Монтесорі: теорія і технологія. К., 2014. 304 с.
11. Дідичук А. Впровадження інноваційних технологій в освітній процес сільських закладів дошкільної освіти. *Інноваційні технології в дошкільній освіті: збірник наукових статей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції*. м. Переяслав, 20-21квітня 2021р. С. 78-82.
12. Єфименко М. М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура» Тернопіль:Мандрівець,2014. 52с.

13. Козак Л. Технології розвитку творчого мислення майбутніх педагогів дошкільної освіти. *Інноватика у вихованні*. №14. 2021. С. 66 – 75.
14. Козак Л., Луцик Т. Характеристика педагогічних інновацій у роботі з дітьми дошкільного віку. *Інноватика у вихованні: зб. наук. праць*. Рівне, 2019. Вип. 10. С. 67-74.
15. Козак Л. В., Швидка І. А. Використання методів ТРВЗ у роботі з дітьми дошкільного віку засобами ІКТ. *Український педагогічний журнал та інформаційні технології*. №6. 2018. С. 114 – 121.
16. Крутій К. «STREAM-освіта дошкільнят: виховуємо культуру інженерно мислення» / К. Крутій, Т. Грицишина. *Дошкільне виховання*. К. 2016. № 1, С. 3
17. Мазур П. Нові педагогічні технології: поняття і сутність. *Джерела*. 2015. № 1. С. 5-9.
18. Машкіна Л. Теоретичні засади інноваційно-професійної підготовки майбутніх педагогів. *Педагогічний альманах*. 2018. Вип. 38. С. 114–119.
19. Підготовка майбутніх вихователів до формування культури здоров'я дошкільників. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. 2019. № 2. С. 195-200.
20. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» / О.Ю. Рома, В.Ю. Близнюк, О.П. Борук. The LEGO Foundation, 2016. 140 с.
21. Рома О. Логіко-математичний розвиток дошкільників засобами конструктора LEGO: тренінг для педагогів. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2016. №5. С.14-19.
22. Романюк С. З., Романюк О. В. Інноваційні технології у професійній підготовці сучасного вчителя: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Молодий вчений*. № 7.1. (71.1), 2019. с.64-69.
23. Семенова Н., Гречук Л. Використання педагогічних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку: теоретичний аспект. *Освітній простір України*. 2017. Вип. 9. С.181-187.
24. Скоморовська І. Використання інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів ДНЗ. *Освітній простір України*. 2017. Вип. 11. С.104-109.
25. Смолюк С. Використання інноваційних технологій в краєзнавчій роботі вихователя. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні процеси в науці та освіті»* (13 листопада 2020 року). Бердянськ : БДПУ, 2020. С.37-40.
26. Смолюк С. Використання інноваційних технологій навчання в процесі фахової підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*, ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». Одеса, 2022. Вип. 48. Т 2. С. 223-226.

27. Смолюк С. Інноваційні технології в освітній діяльності закладу дошкільної освіти. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації»* (05 травня 2022 р.). Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2021. С.149-152.
28. Смолюк С. Інноваційні технології навчання в контексті педагогічної підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти. *Матеріали Всеукраїнської інтернет конференції «Освітній процес в закладах дошкільної освіти в умовах військового стану: теорія, практика, інновації»* (16 червня 2022 р.). Київ : Інститут проблем виховання НАПН України, 2022. С. С.161-165.
29. Смолюк С. Упровадження інноваційних технологій в освітній процес закладу дошкільної освіти. *«Acta Paedagogika Volynienses»*. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 3. С. 3-8
30. Смолюк С. Формування уявлень про предметний світ у дітей дошкільного віку засобами інноваційних педагогічних технологій. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*, ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». Одеса, 2022. Вип. 49. Т. 1. С. 148-151.
31. Солтис О. В. Інноваційні принципи авторської технології М. М. Єфименка з фізичного виховання дошкільників. *Педагогіка й сучасні аспекти фізичного виховання: збірник наукових праць VII Міжнародної науково-практичної конференції* (17-18 лютого 2021). Краматорськ: ДДМА, 2021. С. 309 – 317.
32. Фасолько Т.С., Чорна Г.В., Фроленкова Н.О. Інноваційні підходи у професійній підготовці майбутніх вихователів в закладах дошкільної освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 2(7). С. 659-670.

Інтернет-ресурси:

33. Базовий компонент дошкільної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021 р. / Міністерство освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_re_daktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20odoshkilnoyi%20osvity.pdf
34. Бібліотека ВНУ імені Лесі Українки URL: <https://library.vnu.edu.ua/>
35. Міністерство освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
36. Національна бібліотека ім. В. Вернадського URL: www.nbuv.gov.ua <https://library.vnu.edu.ua/> (Бібліотека ВНУ імені Лесі Українки)

Додаток

Орієнтовна карта опису інновації

(за П. Третяковим)

Для впровадження технологій та методик необхідно мати банк інновацій. Заповнюємо карту опису за кожною інновацією.

1.	Проблема
2.	Мета інновацій
3.	Сутність інновації.
4.	Прогнозований результат інновації.
5.	Класифікація інновації за галуззю застосування знань.
6.	Автор інновації
7.	Перешкоди на шляху розробки та впровадження.
8.	Оцінка інновації.
9.	Проблеми, які необхідно розв'язати.
10.	Особливі міркування про значення інновації та її оцінка з урахуванням альтернативних думок.

Укладання бібліографічного довідника із періодичних часописів близької проблематики за темами практичних занять.

Приклад бібліографічного опису :

Підручник : Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підруч. Вид. 3-тє випр. Київ : Академвидав, 2015. 302 с.

Стаття : Смолюк С. В. Упровадження інноваційних технологій в освітній процес закладу дошкільної освіти. «*Acta Paedagogica Volynienses*». Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 3. С. 3–8.

Матеріали конференції : Євтушик Д. Впровадження LEGO-технології у роботі з дітьми дошкільного віку. *Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації»* (26 вересня 2022 р.). Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2022. С.208-211.